

Learn Tagalog Through Legends

Introduction

The main purpose of this book is for you to start reading, pronouncing and writing Tagalog words and sentences as they are in the natural text.

This how you can use this book:

- Read aloud or write the Tagalog first and then look at English translation for your understanding
- Once done with the short paragraph, read the same entire paragraph in Tagalog without looking at the English translation

With this book, you can simply jump into the beautiful language of Filipinos without the need of studying the grammar and other complicated language rules. The understanding of grammar which is important will follow as your Tagalog vocabulary will increase.

Once done with reading or writing the book, do not shy conversing with Filipinos by using the words you just learned.

This book can be most useful just before your travel to the Philippines. I strongly recommend you to re-read or re-write this book before your trip.

The similar method of reading or writing was originally designed by famous Russian linguist Ilya Frank. Ilya Frank's book helped thousands of Russian people to learn English. Now, English speaking people around the world can learn Tagalog in a similar effective way.

Tayo nang matutong magtagalog (Let's learn Tagalog).

Acknowledgement

I am thankful to:

My God whom I serve - for enabling me to create this book

Filipino people - for writing such a stories

Ilya Frank - for creating this method of reading/writing

Angemar Malaga - for translating

My mother Klavdiya - for editing punctuation

My friend Andrew Moreno - for editing

My wife Angie - for final editing.

Sincerely yours,

Andrei

Ang Alamat Ng Buwan At Mga Bituin

The Legend of The Moon and The Stars

Noong unang panahon (Once upon a time) ay mababang-mababa ang langit (the sky was very low) ["langit" also means "heaven" but in this context "langit" means "sky"] at walang buwan ni bituin (and there was no moon nor stars). Bakit kaya tumaas ang langit? (Why did the sky rise?) Narito sa alamat na ito ang mga sagot (Here in this legend are the answers) ["ang" indicates singularity; "ang mga" indicates plurality].

Noong unang panahon ay mababang-mababa ang langit at walang buwan ni bituin. Bakit kaya tumaas ang langit? Narito sa alamat na ito ang mga sagot.

Si Maria at ang kanyang nanay (Maria and her mother) ay nakatira sa isang bahay-kubo (lives in a nipa hut) [bahay-kubo – nipa hut].

Si Maria ay may suklay na ginto (Maria has a golden comb) [suklay – comb] at kuwintas (and a necklace) na may butil-butit na ginto (that has grains of gold). Halos araw-araw (Almost every day) ay isinusukat niya (she is trying) [isukat – to try; "try" same as in "to try a pair of shoes] ang suklay at kuwintas (the comb and the necklace) at tinitingnan niya (and she watches) sa kanyang anino sa tubig (in her shadow in the water) [anino – shadow] kung siya ay maganda (if she is beautiful).

Si Maria at ang kanyang nanay ay nakatira sa isang bahay-kubo. Si Maria ay may suklay na ginto at kuwintas na may butil-butit na ginto. Halos araw-araw ay isinusukat niya ang suklay at kuwintas at tinitingnan niya sa kanyang anino sa tubig kung siya ay maganda.

Isang araw (One day) nang isinusukat ni Maria (when Maria was trying) ang suklay at ang kuwintas (the comb and the necklace) ay tinawag siya ng kanyang nanay (her mother called her) - "Maria, magbayo ka ng palay" ("Maria, pound some rice grain") [magbayo – to pound; "pound" here means to manually mill rice grains using a large wooden mortar and pestle], ang wika ng ina (her mother said) ["wika" also means "language" but in this context, it means "said"]. "Opo", ang sagot ni Maria ("Yes", the answer of Maria) ["opo" is an honorific term for "yes"], ngunit hindi siya kumilos (but she did not act [on the order] [kumilos - to move/act ; ngunit - but]. "Maria, magmadali ka" ("Maria, you hurry"), ang tawag na muli ng matanda (the call again of the old) ["matanda" literally means "an old person" but literarily refers to her "old mother"], "Wala tayong bigas na isasaing" ("We won't have rice to cook") [bigas – rice].

Isang araw nang isinusukat ni Maria ang suklay at ang kuwintas ay tinawag siya ng kanyang nanay.

"Maria, magbayo ka ng palay," ang wika ng ina.

"Opo," ang sagot ni Maria, nguni't hindi siya kumilos.

"Maria, magmadali ka," ang tawag na muli ng matanda. "Wala tayong bigas na isasaing."

"Opo, sandali po lamang" ("Yes, just a moment") [sandali – moment], ang tugon ni Maria (the reply of Maria), nguni't hindi niya inalis (but she did not remove) [inalis – to remove] ang kanyang tingin (her look) sa kanyang anino (in her shadow) sa tubig (in the water). "Maria, sinasabi ko na sa iyong ("Maria, I am telling you) magbayo ka ng palay" (to pound rice grains") [bayo – to pound]. "Magmadali ka" ("You hurry") [madali - to hurry], ang galit na galit na utos ng matanda (the very angry command of the old) [galit – angry; matanda - old].

"Opo, sandali po lamang," ang tugon ni Maria, nguni't hindi niya inalis ang kanyang tingin sa kanyang anino sa tubig. "Maria, sinasabi ko na sa iyong magbayo ka ng palay. Madali ka," ang galit na galit na utos ng matanda.

Tumindig si Maria (Maria stood up) at tuloy-tuloy siya (and she proceeded) sa lusong ng palay (to the mortar of the rice grain) [lusong – mortar]. Hindi na niya naalis (She was not able to remove) ang suklay at kuwintas (the comb and the necklace). Alam niyang kapag galit na galit na ang kanyang nanay (She knows when her mother is very angry) [alam - know] ay dapat siyang sumunod kaagad (she must obey quickly) [sunod – to obey]. Nagbayo siya nang nagbayo ng palay (She pounded and pound rice grains). Pagkatapos ng ilang sandali (After a few moments), siya ay pinawisan (she sweated). "Napupuno ng pawis ang aking kuwintas" ("My necklace is filling with sweat") [napuno– filling/being filled; pawis - sweat], ang wika ni Maria sa kanyang sarili (Maria said to herself).

Tumindig si Maria at tuloy-tuloy siya sa lusong ng palay. Hindi na niya naalis ang suklay at kuwintas. Nalalaman niyang kapag galit na galit na ang kanyang nanay ay dapat siyang sumunod nang madali. Nagbayo na siya nang nagbayo ng palay. Pagkatapos ng ilang sandali, siya ay pinawisan. "Napupuno ng pawis ang aking kuwintas," ang wika ni Maria sa kanyang sarili.

Hinubad niya ang kuwintas (She stripped the necklace). Inalis ang kanyang suklay (Removed her comb). Isinabit ang mga ito sa langit (Hanged them in the sky) na noon ay mababang-mababa (that before was very low) at naaabot ng kamay (and can be reached by hand) [kamay – hand]. Habang siya ay nagbabayo (While she is pounding) ay tinitingnan ang suklay at kuwintas ([she] is looking at the comb and necklace).

"Hinubad niya ang kuwintas. Inalis ang kanyang suklay. Isinabit ang mga ito sa langit na noon ay mababang-mababa at naabot ng kamay. Samantalang siya ay nagbabayo ay tinitingnan ang suklay at kuwintas.

"Kay ganda ng aking suklay at kuwintas" ("How beautiful are my comb and necklace"), ang wika ni Maria sa kanyang sarili (Maria told herself). "Pagkatapos kong magbayo ng

palay (“The moment I finish the pounding of rice) ay isusuot ko ulit (I will wear again) ang aking suklay at kuwintas” (my comb and necklace”).

"Kay ganda ng aking suklay at kuwintas," ang wika ni Maria sa kanyang sarili.
"Pagkatapos na pagkatapos ko nang pagbabayo ng palay ay isusuot ko uli ang aking suklay at kuwintas."

Sa gayong pagsabi (In such a thought) [“pagsabi” - “to verbally say”] ay dinalas niya ang pagbabayo ng palay (she frequently pounded rice) upang ito ay matapos (so that it will be finished) at maisuot niya uli (and she can wear again) ang suklay at kuwintas (the comb and necklace). Tumaas nang tumaas ang pagbuhat niya ng halo (She lift the pestle higher and higher) [halo – pestle; tumaas - higher] at dumalas nang dumalas ang pagbagsak nito sa lusong (and crashing it in the mortar, more frequently) [dumalas – frequently; pagbagsak – to crash]. Umaabot na pala ([It] was already reaching) [abot – to reach] ang dulo ng halo (the [back] end of the pestle) sa langit (in the sky), ngunit hindi niya napapansin (but she is not noticing) [napansin – noticed]. Sa palay na ngayon ang kanyang tingin (Her sight is now on the rice).

Sa gayong pagsabi ay dinalas niya ang pagbabayo ng palay upang ito ay matapos at maisuot niya uli ang suklay at kuwintas. Tumaas ng tumaas ang pagbuhat niya ng halo at dumalas nang dumalas ang pagbagsak nito sa lusong. Umaabot na pala ang dulo ng halo sa langit, nguni't hindi niya napapansin. Sa palay na ngayon ang kanyang tingin.

Tinitingnan niya (She is looking) kung malapit na siyang makatapos (if she is nearly finished) [malapit – near] upang maisuot niya (so that she can wear) ang suklay at kuwintas (the comb and the necklace). Itinaas pa niyang lalo ang pagbuhat ng halo (She lifted the pestle higher) [itaas - to raise up; buhat - to lift; lalo - more] upang lumakas ang pagbagsak nito sa lusong (so that it will crash stronger in the mortar) [malakas – strong; bagsak – to crash] at nang madaling mabayo ang palay (and so that the rice will be pounded easier).

Tinitingnan niya kung malapit na siyang makatapos upang maisuot niya ang suklay at kuwintas. Itinaas pa niyang lalo ang pagbuhat ng halo upang lumakas ang pagbagsak nito sa lusong at nang madaling mabayo ang palay.

Sa bawat pagtaas pala niyang halo (Each time she raises the pestle higher) ay bumubunggo ang halo sa langit (the pestle is colliding against the sky) at sa bawat pagbunggo naman (and in every collision) ay tumataas ang langit (the sky rises higher). Nang mapuna ni Maria ang nangyayari (When Maria noticed what's happening) [puna - to notice; mapuna - noticed] ay mataas na ang langit (the sky already rised). Tangay-tangay (Taking away) [tangay - to take away] ang kanyang gintong suklay at kuwintas (her golden comb and

necklace). Hindi na niya maabot ang mga ito (She already cannot reach them) [hindi - no/cannot; na - already; maabot – to reach].

Sa bawa't pagtaas pala niya ng halo ay bumubunggo ang halo sa langit at sa bawa't pagbunggo naman ay tumataas ang langit. Nang mapuna ni Maria ang nangyayari ay mataas na ang langit. Tangay-tangay ang kanyang gintong suklay at kuwintas. Hindi na niya maabot ang mga ito.

Tumaas nang tumaas ang langit (The sky rose higher and higher). Tumaas din nang tumaas ang suklay at kuwintas (The comb and necklace are also rising higher and higher) [tumaas – rising higher; din - also]. Noong gabing yaon (During that night) ay umupo si Maria sa may bintana (Maria sat by the window) [bintana – window] at tinintingnan niya ang langit (and she is looking at the sky) na ngayon ay mataas na mataas na (that is now very high) [ngayon – now]. Hinanap niya ang kanyang suklay at kuwintas (She looked for her comb and necklace).

Tumaas nang tumaas ang langit. Tumaas din nang tumaas ang suklay at kuwintas. Noong gabing yaon ay umupo si Maria sa may bintana at tinintingnan niya ang langit na ngayon ay mataas na mataas na. Hinanap niya ang kanyang suklay at kuwintas.

Naroroon ang kanyang gintong suklay (Her golden comb is there) [naroon – there] at siyang naging buwan (and it became the moon) [naging – became]. Ang mga gintong butil ng kanyang kuwintas (The golden grains of her necklace) ay nagkahiwa-hiwalay (are separated) [hiwalay – to separate] at siya namang naging mga bituin (and it became the stars) [maging – to become].

Naroroon ang kanyang gintong suklay at siyang naging buwan. Ang mga gintong butil ng kanyang kuwintas at nagkahiwa-hiwalay at siya namang naging mga bituin.

“Lalong maganda ngayon” ang aking gintong suklay (My golden comb was “more beautiful now”) [lalo – more], ang wika ni Maria sa kanyang sarili (Maria told herself) [sarili – herself/himself], “At anong kinang (“[and] How brilliant) [kinang – brilliant] ng mga butil ng aking kuwintas!” (are the grains of my necklace!”)

"Lalong maganda ngayon ang aking gintong suklay," ang wika ni Maria sa kanyang sarili, "At anong kinang ng mga butil ng aking kuwintas!"

Alamat ng Ampalaya

The Legend of the Bitter Gourd

Noong araw (Back then), sa bayan ng Sariwa (in the town of Sariwa) [sariwa – fresh; Sariwa in the text refers to the name of the town] naninirahanang lahat ng uri ng gulay (living / there lived all kinds of vegetables) [uri – kinds] na may kanya-kanyang kagandahang taglay (that possess individual beauty) [taglay – possess; ganda - beauty].

Noong araw, sa bayan ng Sariwa naninirahan ang lahat ng uri ng gulay na may kanyakanyang kagandahang taglay.

Si Kalabasa na may kakaibang tamis (Squash who has a unique sweetness) [Kalabasa – squash ; matamis – sweet], si Kamatis na may asim (tomato who has sourness) [Kamatis – tomato ; maasim – sour] at malasutlang kutis (and silk-like skin) [kutis/balat – skin], si Luya na may anghang (Ginger who has a sharp taste) [luya – ginger], si Labanos na sobra ang kaputian (Radish who is excessively white) [Labanos – radish ; sobra – excess], si Talong na may lilang balat (Eggplant who has a purple skin) [Talong – eggplant ; lila – purple], luntiang pisngi ni Mustasa (green cheek of Mustard) [mustasa – mustard ; luntian/berde – green ; pisngi - cheek], si Singkamas na may kakaibang lutong na taglay (Turnip who possess a unique crunch) [Singkamas – turnip ; malutong – crunchy], si Sibuyas na manipis na balat (Onion who has a thin skin) [sibuyas – onion ; manipis – thin], at si Patola na may gaspang na kaakit-akit (and Gourd who has roughness that is attractive) [Patola – gourd ; magaspang – rough ; akit – to attract].

Si Kalabasa na may kakaibang tamis, si Kamatis na may asim at malasutlang kutis, si Luya na may anghang, si Labanos na sobra ang kaputian, si Talong na may lilang balat, luntiang pisngi ni Mustasa, si Singkamas na may kakaibang lutong na taglay, si Sibuyas na manipis na balat, at si Patola na may gaspang na kaakit-akit.

Subalit may isang gulay (But there was one vegetable) [gulay – vegetable] na umusbong (that sprouted) na kakaiba ang anyo (that has a unique appearance) [kakaiba – unique], siya si Ampalaya (he is Bitter Gourd) na may maputlang maputlang kulay (who has a pale color) [maputla – pale], at ang kanyang lasang taglay (and the taste that he contains) [lasa – taste] ay di maipaliwanag (is unexplainable) [di – cannot ; ipaliwanag – to explain].

Subalit may isang gulay na umusbong na kakaiba ang anyo, siya si Ampalaya na may maputlang maputlang kulay, at ang kanyang lasang taglay ay di maipaliwanag.

Araw araw (Every day), walang ginawa si Ampalaya (Bitter Gourd did nothing) [gawa - to do; ginawa - did] kung hindi ikumpara (but used to compare; “if not to compare”) ang kanyang itsura at lasa (his appearance and taste) [kanyang – his/her] sa kapwa niya gulay

(to his fellow vegetables) [kapwa – fellow], at dahil dito (and because of this) ay nagbalak siya ng masama (he planned something bad/wrong) sa kapwa niyang mga gulay (on his fellow vegetables).

Araw araw, walang ginawa si Ampalaya kung hindi ikumpara ang kanyan itsura at lasa sa kapwa niya gulay, at dahil dito ay nagbalak siya ng masama sa kapwa niyang mga gulay.

Nang sumapit ang gabi (When night came) kinuha ni Ampalaya ang lahat (Bitter Gourd took all) [kuha - to take; kinuha - took] ng magagandang katangian ng mga gulay (beautiful traits of the vegetables) [katangian – traits] at kanyang isinuot (and he wore [them]) [isuot – to wear].

Nang sumapit ang gabi kinuha ni Ampalaya ang lahat ng magagandang katangian ng mga gulay at kanyang isinuot.

Tuwang tuwa si Ampalaya (Bitter Gourd was very happy) [natuwa/masaya – happy] dahil ang dating gulay na hindi pinapansin (because he was not being noticed before) [pansin - to notice; pinapansin - to take notice; dati - before] ngayon ay pinagkakaguluhan (now is the source of commotion) [gulo - commotion]. Ngunit walang lihim na hindi nabubunyag (But [there's] no secret that is not revealed) [lihim – secret; bunyag – to reveal] nagtipon tipon ang mga gulay na kanyang ninakawan (the vegetables that he robbed gathered) [tipon - to gather; nagtipon-tipon - gathered together].

Tuwang tuwa si Ampalaya dahil ang dating gulay na hindi pinapansin ngayon ay pinagkakaguluhan. Ngunit walang lihim na hindi nabubunyag nagtipon tipon ang mga gulay na kanyang ninakawan.

Napagkasunduan nilang (They agreed) sundan ang gulay (to follow the vegetable) na may gandang kakaiba (that has a unique beauty), at laking gulat nila (and they were greatly surprised) [gulat – surprise] ng makita nilang hinuhubad nito isa-isa (when they saw it stripping one by one) [hubad - to strip; hinuhubad - stripping; kita - to see] ang mga katangian na kanilang taglay (the traits that they possess), nanlaki ang kanilang mga mata (their eyes widened) [nanlaki – widened/bigger] ng tumambad sa kanila si Ampalaya (revealed before them is bittergourd) [tumambad – revealed].

Napagkasunduan nilang sundan ang gulay na may gandang kakaiba, at laking gulat nila ng makita nilang hinuhubad nito isa-isa ang mga katangian na kanilang taglay, nanlaki ang kanilang mga mata ng tumambad sa kanila si Ampalaya.

Nagalit ang mga gulay (The vegetables were angry) [nagalit – angry] at kanilang iniharap si Ampalaya (and they presented Bitter Gourd) [iniharap – presented] sa diwata ng lupain (in the fairy of the land) [lupa – land], isinumbong nila (they protested) ginawang pagnanakaw ni Ampalya (the perpetrated robbery of bitter gourd). Dahil dito nagalit ang diwata (Because of this the fairy got angry) [galit - to be angry] at lahat ng magagandang katangian (and all of the beautiful traits) na kinuha sa mga kapwa niya gulay (that he took from his fellow vegetables) ay kinuha ng diwata (was taken by the fairy) [kuha - to take; kinuha - taken away].

Nagalit ang mga gulay at kanilang iniharap si Ampalaya sa diwata ng lupain, isinumbong nila ang ginawang pagnanakaw ni Ampalya. Dahil dito nagalit ang diwata at lahat ng magagandang katangian na kinuha sa mga kapwa niya gulay ay kinuha ng diwata.

Laking tuwa ni Ampalaya (Bitter Gourd was relieved/very happy) dahil inisip niya na iyon lamang ang kabayaran (because he thought that was only the payment) [isipin - to think; naisip - thought] sa ginawa niyang kasalanan (on the mistakes that he has done) [kasalanan – mistake/sin]. Ngunit makalipas ang ilang sandali (But after a few moments) ay nag iba ang kanyang anyo (his appearance changed) [nag iba/nagbago – change; anyo - appearance].

Laking tuwa ni Ampalaya dahil inisip niya na iyon lamang pala ang kabayaran sa ginawa niyang kasalanan. Ngunit makalipas ang ilang sandali ay nag iba ang kanyang anyo.

Ang balat niya ay kumulubot (His skin wrinkled) [kumulubot – wrinkled] dahil ang kinis at gaspang (because the smoothness and roughness) [kinis – smooth ; gaspang - rough] na taglay ni upo at kamatis (possessed by gourd and tomato) ay nag-away sa loob ng kanyang katawan (conflicted inside his body) [away – conflict] maging ang mga ibat-ibang lasa ng mga gulay (even the various taste of the vegetables) [lasa – taste] ay naghatid ng di magandang panlasa sa kanya (brought a non-pleasing taste to him) at pait ang idinulot nito (and bitterness was the result of this) [pait – bitter], at ang kanyang kulay ay naging madilim (and his color darkened) [madilim – dark].

Ang balat niya ay kumulubot dahil ang kinis at gaspang na taglay ni upo at kamatis ay nag-away sa loob ng kanyang katawan maging ang mga ibat-ibang lasa ng gulay ay naghatid ng di magandang panlasa sa kanya at pait ang idinulot nito, at ang kanyang kulay ay naging madilim.

Alamat ng Aso

The Legend of the Dog

Kinaiingitan (Enviied) ang mabuting samahan (the good relationship) [mabuti – good/nice] ng magkaibigang Masong at Lito (of friends Masong and Lito). Maliliit pang mga bata ([Since] small children) ay lagi na silang magkasama (they were always together) [magkasama – together]. Lagi nilang inaalala ang isa't isa (They always think each other)

[Palagi /Lagi – always ; isat'isa – each other]. Lagi rin silang magkasama (They are always together) sa bawat lakaran (in every frolic) [lakad - to walk; in this context, it refers to an activity e.g partying friends usually do].

Kinainggitan ang mabuting samahan ng magkaibigang Masong at Lito. Maliliit pang mga bata ay lagi na silang magkasama. Lagi nilang inaalala ang isa't isa. Lagi rin silang magkasama sa bawat lakaran.

Nanatili ang magandang samahanng dalawa (The beautiful relationship of the two continued) [nanatili/nagpatuloy – continue] kahit nang magbi-natilyo na sil (even during their teenage [years]) [binatilyo/binata- teenage/adolescent (boy); nagdalaga – teenage/adolescent (girl)]. Naging bahagi na ng buhay nila ang pag tutulungan (Helping each other was became part of their lives) [tulong - help/aid; bahagi – part; buhay - life]. Mula sa paggawa sa bukid (From working in the farm) [mula – from; bukid - farm] hanggang sa pangangahoy sa gubat (until gathering wood in the forest) [pangangahoy – logging/gathering wood] ay lagi silang magkasama (they are always together).

Nanatili ang magandang samahan ng dalawa kahit nang magbi-natilyo na sila. Naging bahagi na ng buhay nila ang pag tutulungan. Mula sa paggawa sa bukid hanggang sa pangangahoy sa gubat ay lagi silang magkasama.

Hindi inasahan ninuman (No one expected) [inasahan – expected] ang pagkakaroon ng malubhang sakit ni Masong (the contraction of a severe disease by Masong) [malubha – severe]. Humantong iyon (It resulted) sa kamatayan ng binatilyo (to the death of the teenager). Labis na nagluksa si Lito (Lito mourned deeply) [labis - excess or very much / deeply; luksa - mourn]. Hindi niya matanggap (He cannot accept) na wala na ang kaibigan (that his friend is gone) [kaibigan – friend]. Araw-araw niyang dinadalaw (Every day he visits) [dalaw – visit] ang puntod nito at nililinis (the grave [of Masong] and cleans [it]) [malinis – clean]. Madalas ay kinakausap rin niya ito (Oftentimes, he also talks to it) [kausapin – to talk] na parang nasa tabi lang (as if [he is] only beside him) [katabi – besides] at nakikinig sa kanya (and [he] is listening to him) [makinig – to listen].

Hindi inasahan ninuman ang pagkakaroon ng malubhang sakit ni Masong. Humantong iyon sa kamatayan ng binatilyo. Labis na nagluksa si Lito. Hindi niya matanggap na wala na ang kaibigan. Araw-araw niyang dinadalaw ang puntod nito at nililinis. Madalas ay kinakausap rin niya ito na parang nasa tabi lang at nakikinig sa kanya.

Minsan ay sumama ang pakiramdam ni Lito (The feeling of Lito became bad once) [Minsan – once; pakiramdam - feeling]. Kaunting mga lakad lang (A few steps only) [kunti – few] ay hilung-hilo na siya (he is already very dizzy) [hilo - dizzy; hilung hilo - very dizzy]. Pinigilan siya ng ina (He was prevented by his mother) [ina – mother] sa

pagdalaw sa libingan ni Masong (in visiting the grave of Masong) [libingan – grave]. Ilang araw siyang ganoon (Several days he was like that) [Ilang araw – several days].

Minsa ay sumama ang pakiramdam ni Lito. Kaunting lakad lang ay hilung-hilo na siya. Pinigilan siya ng ina sa pagdalaw sa libingan ni Masong. Ilang araw siyang ganoon.

Sa buong panahon (In the whole time) [buo – whole] ng pagkakasakit (of his sickness) ay may isang maliit na hayop na (there is one small animal) [hayop – animal] umuwi kina Lito (that went home in Lito's) [umuwi – went home]. Lagi iyong itinataboy ng kanyang ina (It was always driven away by his mother) ngunit balik nang balik (but it keeps) na tila nagbabantay sa kanya (as if watching him returning) [balik – return] sa tapat ng silid ng binatilyo (in front of the room of the teenager).

Sa buong panahon ng pagkakasakit ay may isang maliit na hayop na umuwi kina Lito. Lagi iyong itinataboy ng ina ngunit balik nang balik sa tapat ng silid ng binatilyo na tila nagbabantay sa kanya sa tapat ng silid ng binatilyo.

Nang mabawi ang lakas (When his strength recovered) [lakas – strength], ang unang pinuntahan ni Lito ay ang puntod ni Masong (the first [place] Lito went to is the grave of Masong). Doon ay nakita niya ang hayop (There he found the animal) [nakita – found/see] na araw-araw na itinataboy ng ina (that every day was driven away by his mother). Nakatayo iyon sa tapat ng puntod (It was standing in front of the grave) at kawag nang kawag ang buntot (and wagging its tail) [buntot – tail].

Nang mabawi ang lakas ay ang puntod ni Masong ang unang pinuntahan ni Lito. Doon ay nakita niya ang hayop na araw-araw na itinataboy ng ina. Nakatayo iyon sa tapat ng puntod at kawag nang kawag ang buntot.

Hindi na humiwalay ang hayop (The animal never parted) hanggang sa pag-uwi niya (until he was home) [hanggang – until]. Natutulog ito sa paanan niya (It is sleeping in his foot) [tulog – sleep] at pag-gising niya sa umaga (and when he woke up in the morning) [gising – wake up; umaga - morning] ay sasalubungin siya ng kahol (and meet him with a bark) [taho/kahol – bark] at kawag sa buntot nito (and the wag in its tail). Dahil sa hayop (Because of the animal) ay nalimot ni Lito ang lungkot (Lito forgot his sadness) [limot - to forget; nalimot - involuntarily forgot; lungkot - sad] ng pagkamatay ni Masong (of the death of Masong).

Hindi na humiwalay ang hayop hanggang sa pag-uwi niya. Natu-tulog ito sa paanan niya at pag-gising niya sa umaga ay sasalubungin siya ng kahol at kawag sa buntot nito. Dahil sa hayop ay nalimot ni Lito ang lungkot ng pagkamatay ni Masong.

Pinangalanan niyang Masong ang hayop (He named the animal Masong) [pangalan - name<noun>; pinangalanan - named<past tense verb>] pero nang lumaon (but as time went by) ay naging aso ang tawag dito (it was became called ASO) [naging – became; ASO - dog].

Pinangalanan niyang Masong ang hayop pero nang lumaon ay naging aso ang tawag dito.

Alamat Ng Buto Kasoy

The Legend of The Cashew Seed

Nakakita na ba kayo ng kasoy? ([Have] you seen a cashew?) [kasoy – cashew]. Ito ay hugis kampana (It is bell-shaped) [hugis - shape], kulay dilaw at matamis pag hinog na (yellow colored and sweet when ripe) [dilaw – yellow; hinog - ripe]. Kaiba sa ibang prutas (Different from other fruits), ang buto ng kasoy ay nasa labas (the seed of the cashew is outside). Bakit kaya nasa labas ang buto ng kasoy (Why is it the seed of the cashew is outside) [labas - outside] ang siyang sasagutin ng alamat na ito (in this legend will answer) [sagot - answer].

Nakakita na ba kayo ng kasoy? Ito ay hugis kampana, kulay dilaw at matamis pag hinog na. Kaiba sa ibang prutas, ang buto ng kasoy ay nasalabas. Kung bakit nasa labas ang buto ng kasoy ang siyang sasagutin ng alamat na ito.

Sa isang gubat (In a forest) [isa - one] ay may kasayahan (there was a party). Lahat ng uri ng hayop (All types of animals) ay naroroon (was there). Silang lahat ay masasaya (All of them are happy), nagkakantahan at nagsasayawan (singing and dancing). Hindi kalayuan sa kasayahan (Not far from the party) [saya – happiness; kasayahan - a gathering for happiness/amusement] ay may isang bagay (there is one thing) [bagay - thing] na nakikinig at naiinggit (that is listening and envious) [inggit - envy] sa kapistahang nagaganap (of the festivity that's happening). Ito ay walang iba kung hindi ang buto ng kasoy (This is no other than, the seed of cashew).

Sa isang gubat ay may kasayahan. Lahat ng uri ng hayop ay naroroon. Silang lahat ay masasaya, nagkakantahan at nagsasayawan. Hindi kalayuan sa kasayahan ay may isang bagay ang nakikinig at naiinggit sa kapistahang nagaganap. Ito ay walang iba kungdi ang buto ng kasoy.

"Sana'y makalaya ako (I hope I can be free) [sana - hopefully; laya - free, makalaya - can be free] dito sa aking madilim na kinalalagyan!" (here in my dark place) [dark - madilim]. Dasal ng buto ng kasoy (The prayer of the seed of cashew) [dasal/panalangin - prayer].

"Sanay makalaya ako dito sa aking madilim na kinalalagyan!" Dasal ng buto ng kasoy.

Nagpatuloy ang kasayahan sa labas (The festivity continued outside) [patuloy - continue] at patuloy din ang dasal ng buto ng kasoy (and the prayer of the seed of the cashew also continued). Sa mga oras na iyon (In those times) ay may isang engkantada (there was a goddess) na naakit sa (that was allured to) ingay ng kasayahan (the noise of the festivity) [maingay - noisy]. Naganyak siyang makisaya (She was tempted to join) [naganyak – convinced; makisaya - to join in merriment] sa mga hayop (with the animals). Sa gitna ng pagdiriwang (In the middle of the celebration) [gitna - middle] ay may naulinigan ang engkantadata (the goddess heard [something]), isang tinig ng naghihirap (a voice that is suffering) [tinig/bores - voice] at humihingi ng tulong (and asking for help).

Nagpatuloy ang kasayahan sa labas at patuloy din ang dasal ng buto ng kasoy. Sa mga oras na iyon ay may isang engkantada na naakit sa ingay ng kasayahan. Naganyak siyang makisaya sa mga hayop. Sa gitna ng pagdiriwang ay may naulinigan ang engkantadata, isang tinig ng naghihirap at humihingi ng tulong.

Nagsalita ang engkanada (The goddess spoke) [salita - speak; nagsalita - spoke] "Sino kaya iyon (who might that be), kawawa naman siya (he is pitiful) [awa - pity]." Naririnig siya ng buto ng kasoy (The seed of the cashew hears her) [narinig - hear]. "Oh, makapangyarihang engkantada! (Oh, powerful goddess!) [kapangyarihan - power] Para mo nang habag (For mercy's sake; for your mercy), ilabas mo ako dito!" (get me out of here!) [labas - out], Sagot ng buto (Replied by the seed).

Nagsalita ag engkanada. "Sino kaya iyon, kawawa naman siya. Naririnig siya ng buto ng kasoy. "Oh, makapangyarihang engkantada! Para mo nang habag, ilabas mo ako dito!" Sagot ng buto.

Naawa ang engkantada (The goddess had pity). Sa isang kumpas niya (In her one wave) ay biglang lumabas ang buto ng kasoy (suddenly the seed of the cashew went out). Tuwang-tuwa ang buto (The seed was so happy) sa kagandahan ng paligid (on the beauty of the surroundings). "Butihing diwata (Kind goddess), nais ko sanang manatili (I want to hopefully stay) [nais/gusto - want] dito sa labas (here outside). Ayoko nang bumalik (I don't want to go back) sa madilim na pinanggalingan ko (in the dark place I came from)," pakiusap ng buto ng kasoy sa engkantada (begged by the seed of the cashew to the goddess).

Naawa ang engkantada. Sa isang kumas niya ay biglang lumabas ang buto ng kasoy. Tuwang-tuwa ang buto sa kagandahan ng paligid. "Butihing diwata, nais ko sanang manatili dito sa labas. Ayoko nang bumalik sa madlim na pinanggalingan ko," pakiusap ng buto ng kasoy sa engkantada.

Pinagbigyan ng engkantada (The goddess granted) ang kahilingan ng buto (the request of the seed). Wala namang pagsidlang ([There's] nowhere to place) [sisidlan - a vessel] sa tuwa ang buto ng kasoy (the joy of the seed of the cashew). Pagkaraan ng ilang oras (A few hours passed) ay tapos na ang pagdiriwang (the celebration was done) [pagdiriwang - celebration]. Nagsiuwian na ang lahat (Everybody went home) at ang buong paligid (and the whole place) ay nalukuban ng katahimikan (was enclosed in silence) [tahimik - silent]. Hindi nagtagal, ang langit ay nagdilim (Soon the sky darkened). Lumakas ang ihip ng hangin (The blow of the wind became stronger) [malakas – strong; ihip – blow; hangin - wind] at bumagsak ang isang malakas na ulan (and a strong rain fell) [ulan – rain]. Malakas ang kulog (The thunder is strong) at matalim ang kidlat (and the lighting sharp) [matalim – sharp].

Pinagbigyan ng engkantada ang kahilingan ng buto. Wala namang pagsidlang sa tuwa ang buto ng kasoy. Pagkaraan ng ilang oras ay tapos na ang pagdiriwang. Nagsiuwian na ang lahat at buong paligid ay nalukuban ng katahimikan. Hindi nagtagal, ang langit ay nagdilim. Lumakas ang ihip ng hangin at bumagsak ang isang malakas na ulan. Malakas ang kulog at matalim ang kidlat.

Sa pagsungit na ito ng panahon (In this harshening of the weather) [masungit – peevish/harsh] ay natakot ang buto ng kasoy (the seed of the cashew became fearful) [takot – fear]. Muli siyang tumawag sa engkantada (Again he called the goddess). Oh, maawaing diwata (Oh, merciful goddess). Pakinggan mo ako (Hear me). Ibalik po ninyo ako sa aking silid (Return me in my room). Basang-basa na ako (I am very wet) [basa – wet; basang-basa – very wet] at giniginaw na (and already cold) [giniginaw/nilalamig – feeling cold]. Nakakatakot pala dito sa labas! (It is frightening here outside!) Pagmamakaawa ng buto ng kasoy (Begged by the seed of the cashew).

Sa pagsungit na ito ng panahon ay natakot ang buto ng kasoy. Muli siyang tumawag sa engkantada. Oh, maawaing diwata. Pakinggan mo ako. Ibalik po ninyo ako sa aking silid. Basang-basa na ako at giniginaw na. Nakkatakot pala dito sa labas! Pagmamakaawa ng buto ng kasoy.

Subalit anumang dasal ang gawin niya (However, whatever prayer he makes) [dasal/panalangin - prayer] ay walang kasagutang nangyari (no answer happened) dahil sa wala sa kapaligiran ang engkantada (because the goddess was not around). Nang tumigil na ang unos (When the storm already ended) [unos/bagyo – storm] ay muling nagpakita ang engkantada (the goddess showed herself again) [pakita – show]. Nakita niya ang buto (She saw the seed) na nakabaluktot (in a bent position) at halos hindi na magawang magsalita (and almost unable to speak) [“hindi magawa” - unable].

Subalit anumang dasal ang gawin niya ay walang kasagutang nangyari dahil sa wala sa kapaligiran ang engkantada. Nang tumigil na ang unos ay muling nagpakita ang engkantada. Nakita niya ang buto na nakabaluktot at halos hindi na magawang magsalita.

Nagsalita ang engkantada (The goddess spoke) "Ito'y isang aral sa iyo (this is a lesson to you). Ang lahat ng bagay (All things) ay may dapat na kalalagyan (have their proper place). Ito ay kailangan mong tanggapin (This is you need to accept) [kailangan – need; tanggapin– accept] dahil sa ito ang ipinagkaloob (because this was given) sa iyo ng Diyos (to you by the Lord)! Pagkasabi nito ay (Upon saying this) naglaho na ang engkantada (the goddess disappeared). Magmula noon (From then on) ang buto ng kasoy (the seed of the cashew) ay nasa labas na ng prutas (was outside the fruit).

Nagsalita ang engkantada. "Ito'y isang aral sa iyo. Ang lahat ng bagay ay may dapat na kalalagyan. Ito ay kailangan mong tanggapin dahil sa ito ang ipinagkaloob sa iyo ng Diyos! Pagkasabi nito ay naglaho na ang engkantada. Magmula noon ang buto ng kasoy ay nasa labas na ng prutas.

Alamat Ng Daga

The Legend of Rat

Noong araw (Back then) ang lahat ng mga tao ay magkakasama (all men are together). Nagkaka-sundo sila (They are in harmony) [magkasundo - to agree] at laging masaya (and always happy), Maalwan ang kanilang buhay (their life was easy) [maalwan - easy] dahil ipinagkaloob sa kanila ng Diyosa ng Kasaganahan (because the goddess of abundance give them) [ipagkaloob - to give; sagana - abundant] ang lahat ng maaari nilang hilingin (all that they can ask; all that they can wish) [hiling - wish].

Noong araw ay magkakasama ang lahat ng mga tao. Nakaka-sundo sila at laging masaya, Maalwan ang kanilang buhay dahil ipinagkaloob sa kanila ng Diyosa ng Kasaganahan ang lahat ng maaari nilang hilingin.

Isa lamang ang kapalit ng lahat ng iyon (There is only one return for all of that) [lamang/lang – only; kapalit - return]. Ibig ng diyosa na huwag silang aalis (The goddess wants them not to leave) [Ibig/gusto - want] sa kanilang paraiso (in their paradise).

Isa lamang ang kapalit ng lahat ng iyon. Ibig ng diyosa na huwag silang aalis sa kanilang paraiso.

Sa kabila ng mabuting kabuhayan (In spite of the good life) ay hindi makuntento si Raga (Raga cannot be contented). Isa siyang binatilyong (He is one kid) [binatilyo here refers to a male adolescent kid or teenager] may malikot na imahinasyon (that has an active imagination) [malikot – restless; but when used to describe imagination it usually means active]. Ibig niyang malaman (He wanted to know) kung ano ang nasa kabila (if what is on

the other side) ng kanilang paraiso (of their paradise). Bawat araw (In every day) ay may udyok siyang nadarama (he feels an urge) [udyok - urge] sa kanyang puso (in his heart) na nagsasabing tuklasin niya (that says he [should] discover) [tuklasin - discover] kung ano ang nasa kabila (if what is on the other side) ng naka-mulatang paraiso (of the paradise where he grew up) [mulat - to open the eyes; in here it refers to the moment when you first opened your eyes when you were born].

Sa kabila ng mabuting kabuhayan ay hindi makuntento si Raga. Isa siyang binatilyong may malikot na imahinasyon. Ibig niyang malaman kung ano ang nasa kabila ng kanilang paraiso. Bawat araw ay may udyok siyang nadarama sa kanyang puso na nagsasabing tuklasin niya kung ano ang nasa kabila ng naka-mulatang paraiso.

Isang gabi (One night) ay lakas-loob na tumakas si Raga (Raga courageously escaped) [takas - to escape]. Wala siyang kasingsaya (No one equalled his happiness) dahil ang pakiramdam) niya (because he feels ay nakawala siya (he escaped) sa isang gintong kulungan (in a golden cage).

Isang gabi ay lakas-loob na tumakas si Raga. Wala siyang kasingsaya dahil ang pakiramdam niya ay nakawala siya sa isang gintong kulungan.

Gayunman (However) ay hindi niya inasahan (he did not expect) na kabaligtaran (that opposite) ng buhay sa paraiso (of his life in the paradise) ang matutuklasan ([what he] will discover).

Gayunman ay hindi niya inasahan na kabaligtaran ng buhay sa paraiso ang matutuklasan.

Subalit dahil bagong karanasan iyon (But because it's a new experience) [karanasan - experience] para kay Raga (for Raga) kaya sabik parin siya (so he is still excited) [sabik - excited]. Lumakad siya (He walked) at nagtatakbo sa putikan (and ran at the mud), natulog siya (he slept) sa maruming paligid (in the dirty surroundings) [marumi - dirty]. Kumain din siya (He also ate) [kain - eat] ng mga pagkaing (the foods) noon lang nakita ng mga mata (that he only had seen then with his eyes) [noon - on that past time; Nakita - to see]. Naging eksayted din siya (He also became excited) sa pakikisalamuha (in socializing) sa iba't ibang klase ng mga taong (in different kinds of persons) na may malaking kaibahan (that has a big difference) sa mga nakatira sa paraiso (to those living in paradise).

Subalit dahil bagong karanasan iyon para kay Raga kaya sabik parin siya. Lumakad siya at nagtatakbo sa putikan, natulog siya sa maruming paligid. Kumain din siya ng mga pagkaing noon lang nakita ng mga mata. Naging eksayted din siya sa pakikisalamuha sa iba't ibang klase ng mga taong na may malaking kaibahan sa mga nakatira sa paraiso.

Thank You for previewing this eBook

You can read the full version of this eBook in different formats:

- HTML (Free /Available to everyone)
- PDF / TXT (Available to V.I.P. members. Free Standard members can access up to 5 PDF/TXT eBooks per month each month)
- Epub & Mobipocket (Exclusive to V.I.P. members)

To download this full book, simply select the format you desire below

